

TAMMI

PIRJO
TUOMINEN

Ylpeät purjeet

PIRJO
TUOMINEN

Ylpeät purjeet

TAMMI

HELSINKI

PIRJO TUOMISEN ROMAANIT

- Charlota tarina, 2021
Vallasrouva, 2020
Opettajatar, 2019
Tulen väri punainen, 2017
Hiljaiset huvimajat, 2016
Varjo vierellä käy (Mailis Sarka -sarja), 2015
Toinen silmä päivä, toinen yö (Mailis Sarka -sarja), 2014
Muistatko Marjatan? (Mailis Sarka -sarja), 2013
Silkipunos (Mailis Sarka -sarja), 2012
Tuonelan joutsen (Mailis Sarka -sarja), 2011
Perintömaat, 2010
Naistenvalssi, 2009
Kotiopettaja, 2008
Maan nälkä (Satakunta-sarja), 2007
Alakuloinen romanssi, 2006
Linnat, 2005
Vihreät oksat, 2004
Kultavainiot (Satakunta-sarja), 2003
Sillat yli joen (Satakunta-sarja), 2002
Itkevät syvät vedet (Satakunta-sarja), 2001
Mies metsätieltä, 2000
Täydellinen nainen, 2000
Kaarina Hannuntytär, 1999
Tulen pojat, veden tyttäret (Kokemäki-sarja), 1998
Kuningasväylä (Kokemäki-sarja), 1997
Suuren joen maa (Kokemäki-sarja), 1996
Hakaniemen kaunis Helene, 1995
Huvila Aurinkorannikolla, 1994
Ylpeät purjeet (Alaska-sarja), 1993
Villit vedet (Alaska-sarja), 1992
Hovikosken valtiatar (Suuriruhtinaanmaa-sarja), 1991
Ruukinkartanon rouva (Suuriruhtinaanmaa-sarja), 1990
Kenraalitar (Suuriruhtinaanmaa-sarja), 1989
Edustusrouva, 1987
Herrasmies, 1987
Jälkeemme kukkiva maa, 1986
Puoliherran huone, 1986
Nukkeleikki, 1985
Puhtaana käteen, 1984
Keskenäinen elämä, 1983
Sinun vuorosi tulee, 1983
Myrttiseppeleet, 1982
Arvoisa rouva Marie, 1981
Tuuliajolla, 1980
Sinisilmä, 1979
Mariaana, Vantaan tytär, 1978

Ilmestynyt ensimmäisen kerran vuonna 1993.

© Littorella Oy ja Tammi 2021

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-2812-9

Painettu EU:ssa

KIRJAN HENKILÖITÄ

Venäjän Amerikan kuvernöörit 1850–1867

Rosenberg, **Nikolai** 14.10.1850–31.3.1853

Rudakov, **Aleksandr** Iljitš 31.3.1853–22.4.1854

Voivodski, **Stepan** Vasiljevitiš 22.4.1854–22.6.1859

Furuhjelm, **Hampus** 22.6.1859–2.12.1863

Maksutov, **Dmitri** Petrovitiš 2.12.1863–18.10.1867

Sitkan ”Aurinkoajan” kuvernööri

Furuhjelm, **Hampus**, 1821–1909, kuvernööri, amiraali

isoisä: **Johan** Furuhjelm, k. 1840, kapteeni, Nuutajärven kartanon ja lasitehtaan patruuna

isä: **Otto** Furuhjelm, 1794–1871, valtioneuvos

äiti: **Ulrika Frederique** o.s. Fock, 1795–1856

veljet:

Johan Otto Wladimir, 1819–1883, sotilas ja historiantutkija

Enoch Hjalmar, 1823–1886, vuori-intendentti, geologi

Karl Harald Felix, 1830–1871, keisarillisten perintömaiden käskynhaltija

sisaret:

Ludmila, puoliso Gustav Schneider, Ajanin sotilaslääkäri

Esperance

Constance

puoliso:

Anna o.s. von Schoultz, 1836–1894, (äiti **Anne** o.s. Campbell, isä **Nils** von Schoultz, sisar **Florence**)

lapset:

Annie Fredrika, s. 1859

Otto Edvin, s. 1861

Elis Campbell Nikolai, s. 1862

Mary, s. 1869

Furuhjelmien palveluskuntaa

sotilaspalvelija Wikström

sihteeri Koškin

kamarineito, lastenhoitaja ja kotiopettaja **Ida Hörle**

Moore, Aina Iliamna eli Tsamo, 1854–1868, tlingit-intiaanityttö, Hjalmar Furuhjelmin kasvattitytär

Sitkan ”Lipunlaskun” kuvernööri Maksutov

Maksutov, **Dmitri** Petrovitš, 1832–1889, ruhtinas

1. puoliso: **Adelaide** o.s. Bushman, k. 1862

lapset: **Anna, Elena, Aleksandr** eli Saša

2. puoliso: **Maria Vladimirovna**, 1846–1881

lapset: **Aleksandr** ja **Dmitri**

Henkilöitä Suomessa

Langenskiöld, Carl **Fabian**, 1810–1863, senaattori,
kamariherra

Langenskiöld, **Maria** Magdalena, o.s. af Björkstén, ed.
puoliso

Etholén, Arvid **Adolf**, k. 1876, vara-amiraali (Pietari)

Etholén, **Margaretha** o.s. Sundvall, k. 1894, ed. puoliso

Bartram, **Johan**, k. 1865, eversti

Bartram, **Margret**, k. 1911, ed. puoliso

Gavrilov, **Minna**, k. 1913, aliluutnantti Gavrilovin leski

Cygnæus, **Uno**, 1810–1888, pastori, kansakoulujen
ylitarkastaja

Suomalaisia maailmanmatkajia Tyynenmeren rannoilla

Conradi, **Johan** Jacob, 1811–1897, merikapteeni

Krogius, **Lars**, 1832–1890, merikapteeni, hovineuvos

Krogius, **Elisabeth** Amalia eli **Lischen**, o.s. Qvist, k. 1911

Nybm, **Gustav** eli Niebaum, **Gustave**, s.n. 1840, k. 1908,
valaanpyytäjä, perämies, suomalainen suurliikemies ja
miljonääri San Franciscossa

Poikajärvi (Wilson), **Jacob**, s. 1827, merimies, kullankaivaja,
liikemies

Wilson, **Gustaf**, s. 1827, merimies, kullankaivaja, myöh.
konsuli

Henkilöitä Amurinmaalla

Höök, **Fridolf**, merikapteeni, liikemies, ”hunghuusien jumala”

puoliso: ruhtinatar Vyno Tšing eli **Oma**

lapset: **Mia** s. 1875 ja **Ami** s. 1878

Lindholm, **Otto Wilhelm**, 1832–1914, valaanpyytäjä, kauppahuoneen pitäjä, pankkiiri, suurliikemies Vladivostokissa

puoliso: **Natalie** o.s. Erdman

Katarina

isä: **Mihail** Dorojev

äiti: **Helena** o.s. Opman

1. puoliso: **Jim** Moore, sanfranciscolainen insinööri ja liikemies

Jimin veli: **Frank**, vaimo: **Lucy**

Jimin äiti: **Sarah** Moore, Boston

lapset: **Eduard** eli Ed ja **Linda**

2. puoliso: Kerry, **Peter**, valaanpyytäjä, liikemies

Muita

Baumgartner, **Tom**, rautatieinsinööri

Kimbel, **Ethel**, seuraneiti

Hill, **Jeremy**, onnenonkija

Kultainen Portti

– Vaara kuuluu elämään siinä kuin unelmatkin, Katarina!
Ilman niitä miehen elinpäivät ovat tyhjää täynnä!

Jim Moore puhui aamiaispöydän yli Katarinalle menestyvän miehen tavoin. Ylimielisesti. Hän oli toteuttanut unelmansa, ja vaarat – ne olivat elämän kiehtova mauste. Tappiot, kuolema, kärsimys kuuluivat muille. Mikään ei antanut aavistata, että ennen puoltapäivää tappio ja kärsimys koskettaisi heitä itseään, että vuorilta tuotaisiin tuhoisa viesti.

Yöllä oli ammuskeltu kadun toisella puolella El Dorado-kapakan pelihuoneessa. Plazalla oli saanut surmansa mies harhaluodista. Parker-hotellin viidestä makuuhuoneesta yhdessä oli syntynyt tappelu ja kaksi miestä oli haavoittunut kuolettavasti. Satamassa paloi yön tunteina kolme kullankaivajien hylkäämää laivaa, ja kaikki altaassa maatuvat viitisensataa prikiä, parkkia, kuunaria ja korvettia olivat olleet vaarassa tuhoutua.

San Francisco eli kuin viimeistä päivää.

Katarina Moore luki aamiaispöydässä sanomalehteä. Kuluvana vuonna 1853 San Franciscossa ilmestyi jo useita lehtiä, vaikka neljää vuotta aiemmin sen kaksi ainoaa kituliasta uutislehteä oli lopetettu elinkelvottomina. Sivut olivat taas tänäänkin täynnä tietoja tapoista, ryöstöistä, tulipaloista. Katarina oli väsynyt nukuttuaan huonosti. Linda sai hampaita ja oli kitissyt koko yön. Helle ja uupumus painostivat Katarinaa, joka ihmetteli, miksi yksikään sielu halusi asua Friscon kaltaisessa loukossa.

Kalifornia oli tänä syyskesänä ollut espanjalaisten antaman nimensä mukaan tulinen kuin pätsi. Laajan merenlahden pinta tuskin värähti. Kultaisen Portin, *Golden Gate*n, San Franciscon lahdelta Tyyneltämereltä johtavan salmen punaiset rantakalliot hohtivat kuuman auteren läpi. Auringon polte nujersi kaiken vihreän, joka yritti selvitä hengissä kasvuun räjähtäneessä kaupungissa.

Katarina oli istunut kuistille toivoen edes tuulenhenkäyksen vilvoittavan tuskaista oloa. Pienokainen, Linda, nukkui makeasti korissaan ja Ed, kolmivuotias esikoispoika, leikki rauhallisesti lattialla. Katarina etsi katseellaan miestänsä ja näki Jimin laskeutuvan jyrkkää kujaa kohti satamassa sijaitsevaa Mooren Yhtiöiden konttoria.

Maan polte pakotti värähtelevän ilman ylöspäin. Kaukana vuorten yllä salamat puhkoivat mustia pilviä. Virvoittava sade ei kuitenkaan yltänyt Kultaisen Portin hikoilevaan kaupunkiin saakka.

– Katarina-rouva! Voi rouva hyvä...

Katarina havahtui käheään kutsuun vastahakoisesti.

Tässä kuumuudessa jaksoi tuskin muuta kuin istuskella tuolissa, edessään häikäisevä näkymä lahdelta ja Kultaiselle Portille saakka.

– Rouva!

Käheä-ääninen mies nousi raskain askelin kuistin portaat. Katarina nosti katseensa ja rypisti tummia kulmiaan. Kauppa-huoneen miesten olisi pitänyt ymmärtää, että Jim oli jo tähän aikaan matkalla konttoriin.

– Rouva, kaivoksella on ollut räjähdys!

Katarina Moore kalpeni. Hän tiesi tarkasti, mitä kaivosta tulija tarkoitti. Jim oli saanut kultakaivoksen omistukseensa vain pari kuukautta aiemmin sen omistajan hävittyä omaisuutensa korttipelipöydässä. Mies oli kiirehtinyt lainaamaan

lisää rahaa ja pantannut Jimille kaivoksensa lainan vakuudeksi. Totta kai mies oli taas hävinnyt, ja kaivos oli siirtynyt Jimille. Jim oli monasti vannonut pitävänsä sormensa irti kullasta, sillä hän pelkäsi miltei taikauskoisesti kullan tuovan huonoa onnea. Mutta itsepäinen kohtalo työnsi kaivoksen hänen syliinsä.

– Istukaa, Higgins! Tehän olette juossut itsenne läkähdyksiin!

Katarina helisytti soittokelloa ja pyysi keittiösiivestä kiihuhtavaa miespalvelijaa tuomaan herra Higginsille oluttuopin.

– Nyt kertokaa!

Mies nielaisi. Kädet vapisivat ja hengitys kävi vieläkin rasakaasti juoksun jälkeen.

– Sieltä tuli juuri tieto. Kaivoksessa on ollut eilen räjähdys! Läksivät tuomaan sanaa ennen kuin edes tarkkaan tiedettiin, miten siellä kävi. Kuolleita ja loukkaantuneita on paljon, mutta vielä on kuulemma miehiä hengissäkin sortuneessa kaivoksessa, äänet kuuluvat kiviröykkiöiden takaa.

Katarina kuunteli kalpeana. Sitten hän sanoi:

– Mieheni on jo lähtenyt konttoriin, mutta Frank saattaa olla vielä kotonaan. Menkää hakemaan hänet.

Katarina vilkaisi kadun toisella puolella kohoavaa taloa.

Hänen langollaan Frankilla ja tämän Lucy-vaimolla oli tapana nukkua aamuisin pitkään.

Higgins oli siemaissut oluen ja pyyhki vaahdon viiksistään. Hän nousi hätäisesti:

– Kiitos, rouva, minä lähdenkin heti.

– Sanokaa miehelleni, ettei hän lähde konttorista kaivoksille ennen kuin käy kotona. Ja Higgins! Hyvä, että tulitte heti kertomaan. On parempi tietää asiasta suoraan teiltä kuin kuulla se kadulta. Sillä taatusti koko kaupunki on pian perillä räjähdyksestä.

Jimin vanha miespalvelija Bill Bracket tuli keittiöstä kuis-
tulle. Hän otti Higginsin tyhjentämän oluttuopin ja Katarina
huomasi hänen kätensä vapisevan.

– Kai kuulit mitä on tapahtunut? Katarina sanoi.

Bill nyökkäsi. Hän oli kuin perheenjäsen, joka eli mukana
kaikki ilot ja surut. Bill oli ollut Jimin palveluksessa jo silloin,
kun Katarina 1849 saapui Venäjän Amerikan pääkaupungista
Sitkasta San Franciscoon mennäkseen naimisiin Jimin kanssa.

Bill oli ollut Jimin jälkeen seuraava ihminen, johon Kata-
rina tutustui kaaosmaisessa kultakaupungissa. Kun naispuo-
lista palveluskuntaa ei ollut saatavissa, auttoi Bill Katarinaa
kaikissa askareissa, jopa hoiteli taitavasti pienokaisiakin.

– Kuulin kyllä, Bill vastasi. – Kauhea onnettomuus! Jim
otti sen kaivoksen haltuunsa vastahakoisesti. Varmasti hän
pelkäsi, että jotain tällaista saattaisi olla tulossa.

– Tuskin sentään. Mutta Jim on insinööri ja liikemies eikä
kullan perässä liehuva onnenonkija. Hän on nähnyt, millaista
kurjuutta kullanhimo voi ympärilleen levittää. Mutta kun
kaivos kerran nyt on hänen, pitää hänen heti lähteä sinne
katsomaan.

Bill pudisti murheellisena päätään. – Jos se vain onnistuu.
Sanovat, että joen yläjuoksulla on kaikki yhtä helvettiä. Vuo-
rilla on satanut jo viikkokaupalla. Huipuilla on tullut ankaria
raekuuroja ja luntakin, joka on sitten sulanut. Joet kuulemma
tulvivat. Tiet pelkkää liejua. Ihme että saivat sanan tänne
näinkin pian.

Katarina vilkaisi kaukana vuorilla leiskuviin ukkospilviin.

– Joet tulvivat? Sepä outoa. Samaan aikaan kun täällä on
näin harvinaisen kova kuumuus vuodenaikaan nähden.

– Valtameri ja vuoret sen tekevät. Näin painostava helle
oireilee ukonilmaa ja myrskyä tänne kaupunkiinkin, Bill ennusti.
– Saapa nähdä, että täälläkin jo illasta alkaa sataa, ja rajusti.

Katarina nyökkäsi. – Voi olla. Hyvää se tekisi, raikastaisi ilman.

Jim tuli kotiin puolenpäivän maissa ja sanoi lähtevänsä heti Frankin kanssa kaivoksille. Katarina oli jo pakannut valmiiksi kaksi ruskeaa satulalaukkua.

– Minun laukkuni ovat heti valmiit, hän sanoi.

– Sinun? Aiotko tulla mukaan?

– Totta kai tulen! Minusta voi olla apua. Bill on laittanut mukaan sidetarpeita ja lääkkeitä. Olen lähettänyt sanan myös Jerry Robsonille, hän tulee matkassamme.

Jeremy Robson oli kultakentille saapunut lääkäri, joka aikansa kultaa huuhdottuaan oli huomannut tuottoisammaksi perustaa kaupunkiin vastaanoton.

Jim ei kummastellut Katarinan päätöstä. Vietyään Katarinan vihille hän oli ottanut vaimonsa mukaan useimmille kaupparetkilleen, opettanut tämän ratsastamaan ja käyttämään asetta. Kalifornian kultakentät olivat levotonta seutua, jossa naisenkin piti kyetä puolustamaan itseään. Lisäksi heillä oli miltei aina mukanaan arvokas tavaralasti vietäväksi Sacramenton kauppapuotiin tai jokien yläjuoksujen kullankaivajakyläin.

Jim kietaisi kätensä Katarinan uumille ja suuteli häntä.

– Olet aarre, Katarina! Minä osasin ajatella vain kuulujen avaamista ja niiden tukemista...

– ...ja unohdit, että siellä on loukkaantuneita miehiä?

Jim näytti nololta.

– Ajattelin, että heistä on jo varmasti pidetty huolta.

– Ehkä onkin, mutta Jerryä voidaan silti tarvita. Olen järjestänyt kaiken: Lucy tulee hoitamaan lapsia Billin avuksi.

– Lucy?

Jim naurahti epäuskoisesti. Hänellä ei ollut suuria luuloja kälystään.

– Lucy on oikein näppärä lasten kanssa. Ala nyt vaihtaa vaatteita, että pääsemme matkaan! Onko laiva valmiina?

– On! Mooren uusin höyrylaiva odottaa laiturissa. Sillä pääsemme jokea pitkin Sacramentoon, josta jatkamme ratsain.

Höyryalus lähti matkaan auringon paahtaessa kuumimmillaan. San Franciscon lahdella oli kuitenkin viileämpää, ja Kultaisen Portin kautta tuntui puhaltavan valtameren raiakas tuuli. Vuorilla lepäsivät yhä synkät pilvet, ja salamoiden häikäisevät vaajat välähtelivät tavan takaa.

Laiva lipui Suisunlahden kautta Sacramentojokeen, joka yhdessä San Joaquin -joen kanssa muodosti avaran jokisuiston. Pienehköt höyrylaivat kulkivat vaivatta joessa, ja Jim olikin alun perin perustanut liiketoimensa rakentamalla aluksia, joilla vei kullankaivajia kaupungista kultakentille. Kun tulijoita kuumana kultavuonna 1849 oli satatuhatta, rikastui Jim nopeasti.

Laiva puksutteli vastavirtaan tuliterää Sacramenton kaupunkia kohti. Sacramentosta oli kehkeytynyt kultakuumeen myötä kauppakeskus, johon myös Jim oli perustanut kauppapuodin. Laiva laski Embarcaderoon, alueella sijaitsevan Sutterin linnakkeen satamaan. Sacramentojokeen liittyi kaupungin kohdalla Amerikanjoki, jonka varrella Mooren epäonnekas kaivos sijaitsi.

Billin ennustus oli toteutunut, sillä heti illalla Sacramentossa alkoi sataa raivoisesti. Ukkosti, kaupunki vapisi salamoiden kourissa. Pitkä kuiva kausi oli ohi. Aurinkoista kauneutta hehkuneet jokilaaksot muuttuivat kostean sumuisiksi. Joet alkoivat täyttyä, ojat tulvia. Tiet kävivät upottaviksi vaunujen alla, ja taukoamaton sadevirta piiskasi kulkijat märiksi.

Katarina ei piitannut tavallisesta sateesta, mutta jatkuva kaatosade teki elämästä helvetin. Tulviva vesi toi mukanaan massoittain kuraa ja hiekkaa. Mutavyöryt pelottivat jokilaaksoissa kulkevia, ja vuoripoluilla olivat alituisena uhkana veden liikkeellepanemat kivivyöryt.

Jim neuvotteli veljensä ja Katarinan kanssa. Kaupungista aukeni näkymä pimeään avaraan laaksoon. Vain muutama valo häämötti himmeänä sateen läpi.

– On turha jatkaa pidemmälle tässä vedenpaisumuksessa! Lienee parasta pyrkiä Sutterin linnakkeeseen yöksi, siellä on hevosillekin tilavat suojat.

Seurue kävi Mooren kauppapuodissa, jonne parhaillaan siirrettiin laivalla tuotuja tavaroita. Puodin yhteydessä oli talli, josta matkalaiset valitsivat itselleen ratsut. Sutterin linnake ei ollut kaukana. Ajatus illallisesta lämpimässä talossa ja kuivasta vuoteesta tuntui suurenmoiselta.

Kaikki näillä seuduilla tunsivat Johann August Sutterin. Tämä sveitsiläinen oli Kalifornian ensimmäisiä mahtimiehiä. Hän oli saapunut Yhdysvaltoihin tyhjin käsin. Valtava toimintatarjoa ajoi hänet ylittämään Kalliovuoret, purjehtimaan Havaijille ja Alaskaan ja vihdoinkin asettumaan Kaliforniaan. Hän sai Meksikolta, Kalifornian silloiselta haltialta, suuren maa-alueen, johon perusti mahtavan linnoituksen. Koettuaan Kalliovuorten ylityksen kauhut ja intiaanien vihamielisyyden hän auttoi muita maahantulijoita antamalla heille turvapaikan linnoituksessaan Uudessa Helvetiassa. Sveitsillä ei ollut mitään häpeämistä kaimassaan: Uusi Helvetia kukoisti uskottomalla tavalla ennen kultakuumeen päiviä.

Katarina oli kuullut Sutterista jo Sitkassa. Tämä sveitsiläinen oli ostanut Venäläis-Amerikkalaiselta Kauppakompanialta Fort Ross -linnakkeen. Kun Katarina saapui San

Franciscon, esitteli Jim hänet tuota pikaa Sutterille. Mies halusi kaikkien kutsuvan itseään kapteeni Sutteriksi, vaikkei hänellä oikeaa kapteeninarvoa ollutkaan.

Katarinan sydämessä Sutterilla oli luja sija. Hän oli kutsunut Katarinan ja Jimin vieraikseen heti häiden jälkeen ja ollut hurmaava ja ruhtinaallisen vieraanvarainen isäntä. He olivat viettäneet Sutterin linnakkeessa viikon verran nauttien meksikolaisia herkkuja, maistellen ensiluokkaisia viinejä ja kävellen iltaisin suunnattomissa ruusutarhoissa kuun paistaessa Kalifornian tähtikirkkaassa kuulaassa yössä ja meksikolaisten näppäillessä kitaroitaan työntekijöiden asuntojen pergoloissa. Heidät täytti tunnelma, joka oli vallinnut näillä tienoilla ennen raastavaa kultakuumeen aikaa.

Sen viikon aikana Katarina oli rakastunut mieheensä. Hän oli pitänyt Jimistä aina, ja kunnioittanut häntä. Kun heidät oli vihitty Katarinan astuttua maihin Yerba Buenan saarelle, ei Katarina voinut puhua rakkaudesta. Mutta se oli syttynyt ja roihahtanut täyteen liekkiin noina linnakkeen ruusuntuoksuina, lemmenhehkuisinä öinä. Katarinan ja Jimin esikoinen, Eduard, oli syntynyt yhdeksää kuukautta myöhemmin.

Kuinka toisenlaiselta linnake näyttikään nyt sateen huuhdellessa sen paaluvarustuksia! Portit retkottivat auki, kun Katarina ratsasti sisäpihalle miehet kannoillaan. Sade kätki sisäpihan rakennukset, mutta sokaisevan vedentulon läpi Katarina saattoi nähdä paikan autiuden.

He ratsastivat suoraan kapteenin asunnon eteen ja näkivät ilokseen lyhtyjen tuikkivan sisätiloissa. Miehet jäivät huolehtimaan hevosista, kun Katarina nousi sateesta liukkaat portaat ja kolkutti ovelle. Kun ketään ei kuulunut, hän työnsi ovea. Se oli auki.

Sisällä aukeni riipaiseva näky. Huoneissa olivat vanhat tavarat tallella, mutta kaikki oli liian ja pölyn peitossa. Taloa

ei ollut siivottu aikoihin. Siellä oli kylmää ja kosteaa, home täplitti verhot ja ennen niin hienot silkkiset päälliset.

Katarina kiersi talossa huudellen kapteenia. Kaikkialla näkyi sama kolkko siivottomuus. Vihdoin Katarina sai vastauksen keittotilojen viereisestä pienestä huoneesta. Hän työnsi oven auki ja astui sisälle.

Kapteeni istui kituvan takkatulen ääressä. Katarina teki salamannopeita naisen havaintoja. Sutterin viikset ja parta olivat kasvaneet kuontaloksi eikä hiuksia ollut hoidettu aikoihin. Kapteenin vaatteet olivat tahraiset, nappeja puuttui ja koko olemuksesta huokui hänelle niin vieras välinpitämättömyys. Laihtunutkin mies oli. Silmistä näkyi lievä humala ja alakuloinen masennus.

– Kapteeni Sutter! Katarina sanoi helpottuneena, – olettehan te sentään täällä. Kaikki näytti niin autiolta.

– Rouva Moore! Mikä viehättävä yllätys!

Kapteeni nousi ja kohensi asuaan. Vanha herrasmies ja keikari pyrki esiin rappion alta.

– Anteeksi kun tulemme näin yllättäen, mutta en löytänyt linnoituksesta ristin sielua! Jim, Frank ja tohtori Robson ovat mukana. Katsokaas, kapteeni, kaivoksellamme on tapahtunut räjähdys ja olemme matkalla sinne.

Kapteeni näytti virkoavan hetkessä. Hän alkoi touhuta ja kysellä Katarinalta asioita vanhaan tapaan. Hetken kuluttua hän katosi keittotiloihin. Katarina kuuli espanjankielistä puhetta. Joku sentään oli tallella talossa. Vähän ajan päästä kapteeni saapui yllään hiukan siistimpi asu. Harja oli sipaissut hiuksia ja partaa, viikset näyttivät taas pyrkivän kihartumaan. Kohta tuli meksikolaisnainen katse alas luotuna kantaen tarjottimella viinipulloa ja laseja.

– Illallinen tulee tuossa tuokiossa, kapteeni touhusi. Hän tuntui piristyneen huomattavasti vieraiden tulosta.

Ei kestänytkään kauan, kun he istuivat isäntänsä kanssa syömässä höyryvää, tulista papumuhennosta. Takkaan oli jostain ilmestynyt kookkaita halkoja, jotka räiskivät veden tipahdellessa tuleen hormin läpi.

Sutter oli kuullut kaivoksen räjähdyksestä. Hän nyökytteli kuullessaan vieraittensa suunnitelmista.

– Valitettavasti minusta ei taida olla paljoakaan apua. Toista oli ennen. Nyt minulla on vain muutama nainen keittiössä työssä, ja talleilla on pysynyt pari ikäloppua ukon käppänä, jotka ovat liian raihnaita hylätäkseen minut.

Katarina katsoi isäntäänsä ja näki tämän silmissä välähtävän heijastuksen siitä raivosta ja pettymyksestä, jota kapteeni ilmeisesti oli tuntenut huomattessaan ihmisten epäkiitollisuuden. Hän oli rakentanut heille yhteisen turvapaikan, suuremman Uuden Helvetian, mutta kaikki olivat olleet valmiita hetkeäkään siekailematta vaihtamaan sen kullankaivuulapioon ja huuhtelupannuun.

– Huhut ovat siis totta?

– Huhut ovat aina totta! Kaikki ovat lähteneet kullan perään, yksi toisensa jälkeen! Olen menettänyt koko väkeni. He tulivat kuin hulluiksi koko joukko! Kaikki katosivat kuin tuhka tuuleen, valkoiset, intiaanit, meksikolaiset. Kultaa huuhtomaan ne katosivat, piruparat. Pellot ja puutarhat ovat jääneet viljelemättä. Karjani on varastettu, joka ainoa pää! Hevoset varastettiin kullanhuuhtojien juhdiiksi, naudat ja lampaat pisteltiin poskeen. En olisi uskonut tällaista voivan milloinkaan tapahtua, jos en olisi nähnyt sitä omin silmin! Hunnilaumat ovat talloineet peltoni ja varastaneet hedelmäni, polttaneet nuotioissaan hedelmäpuuni. Ruusut kuihtuivat veden puutteeseen...

Katarina näki kapteenin silmässä kyneleen.

– Omituista se on, mutta jotenkin noiden täysin turhankaisten kukkien ajatteluinen koskee melkein eniten...

Minä joudun lähtemään täältä, niin se on! Velkojani puristavat minut pois. Ja mitä täällä olisikaan jäljellä? Jopa maa-alueetkin ovat kadonneet. Ne siat ovat huuhtoneet kultaränneissään kaiken irtonaisen maan jokieni rannoilta, kun joesta sattui tulemaan enää pari kultahippua. Ne ovat tuhonneet hiekkaharjut, vallanneet kalliot etsiessään malmisuonia. Olen kirottu mies! Itse jumalat alkoivat kadehtia onneani, ja kenties piru-kin! Olen puilla paljailla.

Kapteeni naurahti katkerasti. – Kuka olisi voinut kuvitella mitään tällaista? Että kuona-aines tunkeutuisi äkkirikastumisen toivossa kaikkialle, tuhoaisi maani ja linnakkeeni ja suis-taisi minut täydelliseen perikatoon, sitä en todellakaan voinut pahimmissa unissanikaan uskoa.

– Sanovat, ettei Jumala tullut kullankaivajien mukana tänne, Katarina huokasi. – Alan olla valmis uskomaan siihen.

Kapteeni naurahti: – Ei, Jumala ei lähde tällaiseen leikkiin! Mutta piru seuraa kyllä omiaan.

Maatessaan myöhemmin vuoteessa Katarina ajatteli kauan kapteenia. Sade kohisi edelleenkin kattoihin ja tuuli ulvoi aution linnakkeen kujilla.

Katarina painui tiiviisti Jimin lämpimään kylkeen. Mies mutisi unisesti ja hyväili vaimoaan. Katarinakin vaipui lopulta keveään levottomaan uneen. Hän säpsähti tuon tuosta hereille nähdäkseen, sarastiko aamu jo. Kun linnoituksen kukko vih-doin alkoi kiekua, Katarina tunsä itsensä uupuneemmaksi kuin illalla.

Rohkea ja elämännälkäinen Katarina Moore on päätynt Venäjän Amerikan pääkaupungista Sitkasta San Franciscoon. On vuosi 1853 ja kaupunkia riivaavat monet levottomuudet. Katarinalla on afäärejään menestyksekkäästi hoitava aviomies sekä kaksi pientä lasta, mutta tuhoisa onnettomuus ajaa hänet ennennäkemättömään seikkailuun, joka on täynnä päitsi vaaroja myös rakkautta.

Samaan aikaan maailman meriä seilaavat Hampus Furuhjelm ja Otto Lindholm. Heitä ajaa eteenpäin halu vaurastua ja löytää oma paikka maailmassa.

Pirjo Tuominen kuvaa romaanissaan, kuinka vahvat naiset onnistuvat raivaamaan tiensä vaatimattomista oloista vallan huipulle keskellä kiihkeää 1800-lukua. Tarina vie lukijan Suomen suuriruhtinaskunnan aikaan, jolloin Venäjän valtakunnan kaukaisimpia kolkkia Alaskassa ja Siperiassa hallitsivat suomalaiset kuvernöörit. *Ylpeät purjeet* pohjautuu historiallisiin tositapahtumiin, ja se on itsenäinen jatko-osa romaanille *Villit vedet*.

